STICHTING

DECEMBER 2011

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS MILITAIR KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM "FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND"

"Het Fort" kun je nu ook beleven!

(Persbericht zoals gepubliceerd in de Hoekse Krant van 29 september 2011)

Het Fort aan den Hoek van Holland met daarin het Nederlands Kustverdedigingsmuseum stond al bekend om de schitterende diorama's en als bron van veel informatie, maar met de opening van vier nieuwe exposities en een stukje interactie is het nu ook echt beleven wat je doet in het Fort.

Een ander topstuk is een goed geslaagde reconstructie die laat zien hoe de fort - kanonniers hot fort konden verdedigen tegen eventuele infiltranten onder andere met het mitrailleur type de Christoph Montigny.
Op het interactieve gebied is er ook heel wat veranderd. Twee vliegsimulatoren om de ervaring van het oorlogsvliegen te beleven, zal zeker bij de jongeren aanslaan.

Maar pronkstuk is de nieuwe galerij over de luchtoorlog met daarin een schuilkelder. Deze schuilkelders werden bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog door de bevolking gebruikt voor bescherming tegen vijandelijke luchtaanvallen. Onder zeer realistische omstandigheden wordt het publiek gesommeerd in de schuilkelder plaats te nemen. Met behulp van moderne multimediatechnieken wordt een luchtaanval gesimuleerd met bommen en granaatinslagen, waardoor de bezoekers de werkelijkheid van toen kunnen ervaren.

En het ervaren is eigenlijk wel letterlijk te noemen want met het realistische geluid en het gehele bouwwerk dat schudt alsof er werkelijk een bom in de nabijheid ingeslagen is, wordt het wel heel echt.

Uniek is de in de fortcollectie aanwezige Norden Bombsight. Dit vroegere geheime Amerikaanse wapen - ontwikkeld door de Nederlandse wetenschapper Carl Lucas van Norden - werd gebruikt als bommen- richttoestel. Met behulp van dit toestel werd ook de eerste atoombom op Hiroshima afgeworpen.
Tot slot het diorama met luchtdoelgeschut en Britse RAF vliegeniers. Ook hier weer beleving van situatie als de lichten flikkeren en te horen is hoe de vliegtuigen opstijgen en naar Hoek van Holland vliegen om vervolgens hun bommenlast op Poortershaven met de Biber loodsen te richten. Van het aanvliegen is bovendien de originele door de RAF gefilmde film van het bombardement te zien, een film die gemaakt werd om de opdrachtgever en de uitvoerende vliegeniers te kunnen laten zien wat het effect van de actie was.
Kortom: een rondleiding door het Fort Hoek van Holland wordt steeds meer een dagje Fort beleven. Daarbij gaat veel waardering uit naar de vrijwilligers die ook dit weer tot stand hebben weten te brengen.

INHOUD

2
Feestrede van mr. H.J. Ribbink

3
Lezers schrijven

4
De bergplaatsen 65-70

5
Gedicht
De illegalen/Bevrijding

Feestrede van mr. H.J. Ribbink, voorzitter van de Vereniging Historie Luchtmacht en juridisch adviseur van het Fort, uitgesproken bij de ingebruikname op 24 september 2011 van de diorama 's van de Engelandvaarders, de luchtoorlog en de nabijverdediging van het Fort.

Geachte genodigden, geacht bestuur, geachte vrijwilligers, geachte overige aanwezigen.

Het is voor mij een bijzondere eer om te zijn uitgenodigd om vandaag de nieuwe exposities van ons Fort te openers. Ik ben hiervoor dan ook zeer erkentelijk.
Deze nieuwe exposities vormen een wezenlijke uitbreiding van hetgeen in ons Fort te zien is. Tevens treedt ons Fort door deze uitbreiding het audiovisuele tijdperk binnen.

Aan deze uitbreiding is door de betrokken vrijwilligers keihard gewerkt. Met nadruk vestig ik er de aandacht op, dat alles is gereali-seerd zonder ook maar één cent subsidie.
De expositie begint bij de politiecel, waarin zes jonge Engelandvaarders na hun gevangenneming op zee door een Vorpostenboot van de Kriegsmarine zijn opgesloten. Uiteindelijk hebben maar drie van hen de oorlog overleefd. Voor kinderen is er een vliegtuigsimulator,

waarvan al van te voren te zeggen valt, dat deze, mede gezien de ervaringen elders, een groot succes zal blijken te zijn. Een van de meer spectaculaire objecten van ons gehele museum is de schuilkelder. Hierin wordt een bombardement weergegeven, te beginnen met het sirenesignaal luchtalarm en eindigende bij het signaal veilig. Tevens alles wat daartussen ligt, zoals bominslag, het ten gevolge hiervan bewegen van de schuilkelder en brandlucht.
Illustratief voor het leven in het Fort zijn de duivenmelker, de smid, met als hoofdtaak werkzaamheden ten behoeve van de Torpedodienst, en de timmerman. De timmerman had kennelijk weinig te doen, hetgeen blijkt uit een half verstopte jeneverfles.

Een ander interessant object is het 8 centimeter brons achterlaadkanon op kazemataffuit.

Veel aandacht wordt geschonken aan de luchtoorlog. Zo is er een uitgebreide fotocollectie met betrekking tot alle vliegtuigen, welke van 1913 tot 1940 bij de Militaire Luchtvaart in dienst zijn geweest. Zeer terecht wordt ook aandacht besteed aan het bombardement van Rotterdam, dat mede door de onlangs gereedgekomen markering van de Brandgrens door middel van ingegraven LED armaturen meer in de belangstelling is gekomen. Een zeldzaam object in de collectie is een origineel Norden Bomsight, een zeer geheim instrument om tijdens een bombardement vanaf grote hoogte afstand en plaats van het doel te bepalen. Vanwege de grote historische waarde hiervan ga ik nu op 66n onderdeel van onze uitbreiding nader in.

Het Dambuster diorama in lokaal 68 heeft betrekking op het op zaterdag 3 februari 1945 door Squadron 617 van de Royal Air Force, bijgenaamd de Dambusters uitgevoerde bombardement op de Poortershaven, gelegen in de Hoek en grenzend aan de gemeente Maassluis. Aangezien dit bombardement van zeer groot belang was, ga ik hier wat verder op in.

Bepalend voor het bombardement op de Poortershaven was het feit, dat deze haven vanaf eind 1944 een operationele basis was voor de Duitse mini - onderzeeboten type Biber.
De Biber behoorde tot de categorie "Klein kampfmittel" van de Duitse Marine, tot welke categorie onder meer ook de tweemansduikboot "Seehund "behoorde. en werd in 1944 operationeel. Het was een eenpersoons duikboot met als bewapening twee torpedo's, maar kon eventueel ook mijnen leggen. De Biber had wel beperkingen, onder meer het ontbreken van trim- en ballasttanks, ten gevolge waarvan de besturing gecompliceerd was.

(vervolg op pagina 3)

Ervaring met de nieuwe diorama's.

Je weet dat ik alle soorten rondleidingen om het even met plezier doe. Maar onderstaande anekdote uit het nieuwe museumgedeelte echter geeft weer eens aan waarom ik van al die soorten die met onze jongste bezoekers toch altijd "fantastisch" vindt. Het leek me aardig om het op te schrijven en eventueel met de makers te delen. Jij weet vast wel wie dat precies zijn om het - als je wilt - aan ze door te sturen.
Gisteren was Jim te gast in ons fort, tezamen met een hele bende schoolvriendjes. Jim was negen jaar geworden. Nadat deze bijdehandjes op sluwe wijze alle valse trucjes en misleidingen van de geesten in het fort hadden omzeild, was het hen gelukt om uiteindelijk tòch de schat te vinden. En terwijl sergeant Jim zijn manschappen stuk voor stuk het eremetaal om de nek hing, hadden ze ook direct in de gaten dat daar hetzelfde plaatje op stond als op de mouw van mijn forthemd. Ze hadden met recht dus ook een "Vaardigheids Diploma" verdiend.
De accu's van deze eersteklas rekruten waren echter nog lang niet leeg en als toegift deden we nog eventjes het "nieuwe gedeelte". Van de cockpit stond èèn schermpje helaas op zwart, zodat ze zich met z'n allen verdrongen om die andere, die met die echte stuurknuppel en helm. En terwijl Jims moeder er op toe zag dat alle aspirant piloten ongeveer evenredig aan de knuppelbeurt kwamen, gingen Jims vader en ik wat technische zaken bekijken, w.o. de bombsight. Toen we ons weer naar de heertjes richtten, bleek de cockpit zo ongeveer bedolven onder een kluwen van armen, benen en hoofden van negenjarige jongetjes. Om het hardst gaven ze met z'n alle de "piloot-van-het-moment" instructies, hoe te vliegen: "naar links, naar rechts", en hoe te schieten: "takke-takke-takke-tak".
We bleven daarom nog eventjes staan, pa en ik, armen over elkaar, zonde om dit tafereel op te breken; het was zo'n koddig gezicht!Toen sprak Jims vader de legendarische woorden: "Het is toch opmerkelijk. Die gasten zijn er nu al zo'n tien minuten vast van overtuigd dat alles wat ze op dat schermpje zien, dat ze dat hélemaal zelf doen met die stuurknuppel." We keken elkaar eens droogjes aan, schoten beide in een onbedaarlijke lach en vonden het toen wel tijd om de sirene van de schuilkelder te gaan activeren om ze weer allemaal uit die cockpit te krijgen. En toen ze na bijna drie uur het fort weer verlieten, waren de accu's nog steeds niet helemaal leeg. De een overschreeuwde daarbij de ander om het hardst, hoe gauw ze weer terug wilden komen naar het fort, want ze waren er nog lang niet uitgekeken. ***Kees Veenman***

(vervolg van pagina 2)

Verder was het voor de Biber niet of nauwelijks mogelijk om op periscoopdiepte onder water te varen en een aanval kon alleen boven water worden uitgevoerd. In de praktijk werd slechts bij geallieerde aanvallen gedoken. In ons Museum is een Biber te bewonderen.
De Bibers werden vanuit de Poortershaven ingezet tegen het geallieerde scheepvaartverkeer via de Westerschelde naar en van Antwerpen. Dit scheepvaartverkeer was essentieel voor de gealieerde oorlogsvoering en wel met name, omdat de aanvoerroutes van de Franse havens naar het front telang waren geworden. Op 28 november 1944 voer het eerste geallieerde konvooi naar Antwerpen. De Duitsers was er alles aangelegen om aan dit scheepvaartverkeer afbreuk te doen. In dit kader was de Biberbasis in de Poortershaven van wezenlijk belang. Mede bepalend in deze was de korte afstand van de Hoek tot de Scheldemonding.

Even groot belang voor de geallieerden was het uitschakelen van de Poortershaven als basis voor de Bibers. Gekozen werd voor een gericht bombardement op de haven. Ter uitvoering hiervan wordt op 3 februari 1945 aan het Hoofdkwartier van No 5 Group van Bomber Command bevel gegeven op een aanval op de Poortershaven voor te bereiden. 15 Lancaster bommenwerpers zouden de aanval dienen uit te voeren (het werden er 18) en zouden worden begeleid door 35 jagers van het type Spitfire. Iedere bommenwerper was bewapend met een zeer grote en 12.000 pond zware Tallboy bom. De lengte van deze bom was 6 meter 30. Dit type bom was speciaal ontworpen voor aanvallen op zwaar gebetonneerde objecten.

De Lancaster is wellicht de meest bekende en zeker de meest succesvolle door de Royal Air Force tijdens de Tweede Wereldoorlog gebezigde bommenwerper. Het was een viermotorig toestel, dat vanaf maart 1942 operationeel werd. Het bombardement vond plaats op 3 februari 1944 tussen 15.51 en 15.55 bij helder weer en vanaf een hoogte van 12.000 tot 14.000 voet en werd uitgevoerd door 18 Lancasters. Er werden 18 Tallboybommen afgeworpen. Alle Lancasters kwamen behouden op hun basis terug. Een Mosquito voerde vervolgens een fotoverkenning van de aanval uit. Aan de hand van deze fotoverkenning werd geconcludeerd, dat zware schade was toegebracht aan de betonnen schuilplaatsen en de havenkant, dat gebouwen zuid-oost en noord-west van de bunkers beschadigd waren en de toegang tot de aanlegsteiger aan de zuidkant van het bassin was afgesneden. De bemanningen zelf hadden gerapporteerd, dat ten minste drie, maar mogelijk vier bommen voltreffers waren. De Bibers hadden de aanval in de bunker echter ongeschonden doorstaan, maar konden niet meer uitvaren, omdat de haven geblokkeerd was. Dat dit bombardement, evenals een gelijktijdig uitgevoerd bombardement van de basis voor miniduikboten en motortorpedoboten in IJmuiden, geen luxe waren, blijkt uit het felt, dat met Duitse Kleinkampfmittel vanaf de dag, dat de haven van Antwerpen voor het geallieerde scheepvaartverkeer geopend was, tot het einde van de oorlog 28 geallieerde schepen tot zinken zijn gebracht.
Mede vanwege de tijd zou ik het hierbij willen laten.
Rest mij nog, mede namens het bestuur van het Fort, om alle vrijwilligers, die aan de uitbreiding hebben medegewerkt, bijzonder dank te zeggen voor het zonder meer als professioneel te beschouwen werk, wat zij tot stand hebben gebracht en dat voor het Fort als museum in een wezenlijke meerwaarde heeft geresulteerd. Voorts wil ik bij deze nog bijzonder dank zeggen aan VINQ-it en Everts Onderhoudsbedrijf voor de extra inspanningen, welke door hen zijn geleverd.

Hierbij verklaar ik de schitterende uitbreiding van de expositie van ons Fort voor geopend.

EVERTS
onderhoudsbedrijf

VINQ-it Software.Solutions.Support

Lezers schrijven

Botten onder het beton.

Naar aanleiding van het artikel Archeologie in de Fortgracht in de Ordonnans van augustus 2011 reageert architect Gerard Vreugdenhil om toch wat recht te zetten.

Pagina 5 vermeldt:

'dat de architect heeft bedacht dat de betonnen vloer in de droge gracht vervangen moest worden door een volgens hem authentieke straatstenen bestrating'

De bestaande betonnen vloer was voor de restauratie in een zeer slechte staat. De vloer was ongewapend op zand aangebracht en niet meer te restaureren. Oorspronkelijk was alleen ter plaatse van de verbinding tussen de hoofdtoegang gebouw 01 en de lift in 02 bestrating aangebracht.

Tevens een klinkerpad van 01 naar 02. Het overige was grotendeels vv gras - zie ook foto's in Zwetende Pantsermannen bestaan niet, pag 81. Omdat de grachten gebruikt worden voor horeca en / of evt. exposities is gekozen voor een bijpassende bestrating. De bestrating in de grachten ligt 'los' van de gevels, (m.u.v. de hoofdentree) om aan te geven dat het een nieuw element is. Om het best aan te sluiten aan het gebouw zijn oude straatstenen toegepast. De schelpen langs de gevel zijn bedoeld om overtollig water d.m.v. een nieuw aangebrachte drainage snel te kunnen afvoeren. Ik hoop hiermee aan te geven dat wij met ons ontwerp wel degelijk rekening hebben gehouden met de historische gegevens.

Met vriendelijke groet,
namens Braaksma & Roos Architectenbureau,

Gerard Vreugdenhil.

Huur drastisch omhoog

Zelfs drie reacties mocht de redactie ontvangen naar aanleiding van de berichtgeving over de aangekondigde huurverhoging. Hartverwarmend en ondersteunend.

Jhr O. van Nispen tot Pannerden, korporaal bij de Militaire Politie, die koningin Wilhelmina begeleidde van Den Haag naar Hoek van Holland op 13 mei 1940, schrijft onder andere dat het Fort wat heeft te vertellen over de (militaire) geschiedenis van Nederland en niet in financiële moeilijkheden gebracht mag worden omdat die geschiedenis door moet worden verteld aan de jeugd.

De heer H.P. Beets, oud bestuurder van de stichting, schrijft dat Rotterdam, lees het OBR, zich gelukkig mag prijzen dat het monument Fort zo voortreffelijk in stand wordt gehouden door de vrijwilligers. De heer Beets verwondert zich erover dat de Ordonnans geen officiële toelichting van het bestuur van de stichting publiceert.

Noot van de redactie : De redactie heeft bewust gekozen om de belangstellenden van het Fort juist via de stem van de pers te laten weten wat er aan de hand is. Kennelijk heeft de actie van het bestuur om de politiek om hulp te vragen zoveel nieuwswaarde dat zelfs de landelijke pers hier aandacht heeft besteed. In een enkele zin is dat in het bewuste artikel aangegeven.

De heer Pleun Vreugdenhil, contactman bij de stichting Menno van Coehoorn, vindt de aangekondigde huurverhoging een belediging voor alle vrijwilligers van de stichting. Nu het OBR alle terreinen rond het Fort heeft ingericht en de winst dus binnen is, is de ziel uit het Fort:
Het OBR heeft geen baat meer het kost nu alleen maar. Hij hoopt dat de ziel weer terugkomt in het fort in een andere constellatie.

De bergplaatsen (65 - 70).

In de reeks lokalen, welke op de plattegrond worden aangeduid als de bergplaatsen (65 – 70) zijn ingericht met nieuwe diorama's. Deze reeks lokalen staat inmiddels bekend als de "luchtoorlog galerij".
Oorspronkelijk waren dit allemaal werk- en bergruimten voor mensen en diensten die belangrijk waren voor de dagelijkse gang van zaken in het fort. Dit waren onder andere de foerier, schoenmaker, wapenhersteller en smid. Zij hadden hier hun werkplaats en bergruimte. Aan de muren van deze lokalen ziet u ijzeren ogen waarin men ijzeren dragers kon hangen voor de bergplanken. Op deze planken kon men uitrustingstukken en gereedschappen neerleggen.
Ook deze bergruimten zijn voorzien van een raampje met scherfweerijzers en ijzeren blinden al bescherming tegen kogels van vijandelijk vuur of scherven afkomstig van vijandige granaten.

Hieronder volgt een beschrijving van de nieuwe diorama's. Wij beginnen in lokaal 70. Hier zien we twee diorama's welke betrekking hebben op het dagelijks leven van de soldaten in het fort in het begin van de 20e eeuw. Het eerste diorama laat een timmermanswerkplaats zien en het tweede diorama het onderkomen van de militaire postduivenverzorger.

De timmermanswerkplaats met timmerman.

Er was een timmerman in het fort, voor de kleine reparaties. De grote reparaties gingen naar een aannemer uit het dorp Hoek van Holland. Na een schietoefening ging er nog wel eens wat stuk en dan kwam de timmerman in actie om het te repareren. De timmerman van het fort beschikte over een eigen werkplaats. Zijn werkzaamheden bestonden voornamelijk uit het verrichten van reparaties en onderhoudswerkzaamheden zoals het gangbaar maken van deuren en kozijnen, het repareren van kozijnen, ramen en deuren, hang en sluitwerk en dergelijke zaken en het inzetten van ruiten.
Indien er grotere reparaties nodig waren deed de fortcommandant een beroep op aannemers uit het dorp Hoek van Holland. Dat was onder andere het geval als er schade aan het gebouw was ontstaan nadat er tijdens oefeningen met het zware geschut van het fort was geschoten.
Tijdens oefeningen schoot men wisselend met de vier zware 24 cm. Kanonnen en de twee 15 cm kanonnen. Een enkele maal werd er zogenaamd centraal vuur afgegeven. Dat betekende dat er met alle zes kanonnen tegelijkertijd geschoten werd. Men schoot dan op doelen op zee. De zware kanonnen schoten granaten van 215 kilogram per stuk over een afstand van 7,5 kilometer. Met de middelzware kanonnen van 15 cm. schoot men granaten af van 50 kilogram per stuk over dezelfde afstand. Een heel enkele keer schoot men met alle zes kanonnen. Tijdens deze schietoefeningen stond het fort te schudden op de fundering. Het afgaan van de schoten ging gepaard met grote luchtdruk.

Na afloop van de schietoefening was er behoorlijke schade aan ramen, deuren en sponningen. De timmerman werd dan tijdens het reparatiewerk bijgestaan door plaatselijke aannemers, zoals H.O. van der Zalm, A. Bénard en anderen.

De militaire postduivenverzorger.

Door de eeuwen heen maakten legers gebruik van postduiven voor het overbrengen van berichten. Vaak gebruikte men deze vogels om berichten uit of naar belegerde steden of vestingen te brengen.
Nadat de postduiven in 1870 met succes werden ingezet tijdens de Frans – Duitse oorlog besloten diverse landen om een militaire postduivendienst op te richten. In grensforten en vestingen kwamen militaire postduivenstations. Ook in het Nederlandse leger ging men experimenteren met postduiven en in 1882 werd de militaire postduif geïntroduceerd. Als officieel onderdeel van het veldleger richtte men de Militaire Postduivendienst op.

Als commandant van dit onderdeel werd de eerste luitenant A. Holland aangesteld. Hij was een groot liefhebber van de postduivensport. Aanvankelijk trainde men particuliere postduiven maar al snel schafte men jonge postduiven aan voor het leger. De Militaire Postduivendienst werd direct onder Chef Generale Staf gebracht. A. Holland werd bevorderd tot kapitein, directeur van de Rijkspostduivendienst. Onder hem ressorteerde alle postduivenstations met uitzondering van Utrecht en Fort Pannerden, deze stations vielen onder het Korps Genietroepen.

Postduiven in Fort aan den Hoek van Holland.

Toen het fort te Hoek van Holland in 1889 ingebruik genomen werd, was het voorzien van zeer moderne verbindingsmiddelen, een telegraaf- en telefoontoestel. Deze moderne verbindingsmiddelen waren erg kwetsbaar. Een vijandelijke troepenmacht zou het fort kunnen belegeren en deze verbindingen onklaar maken.
Om dit probleem op te lossen werd in 1894 ook in het fort te Hoek van Holland een Rijks-postduivenstation opgericht. In de begroting van dat jaar werd een bedrag van 250 gulden opgenomen voor de bouw en inrichting van het station. In lokaal 13a werden houten duivenhokken gebouwd. Lokaal 13 bestond uit twee gedeelten. Het voorste gedeelte was het reinigingslokaal voor korporaals en manschappen. Het achterste gedeelte werd ingebruik genomen als lokaal waar de postduiven werden opgehokt. Nu is de keuken van het fort in het lokaal ondergebracht. In 1900 waren er 75 postduiven en een militaire postduivenverzorger aanwezig in het fort. De jonge postduiven die in het fort te Hoek van Holland werden gestationeerd waren op de binnenzijde van de vleugels gemerkt met het teken "R.S." (Rijksstation) "Hoek van Holland", "No. XX". (nummer van de duif). De vogels werden verplaatst in manden.
De militaire postduivenverzorger was verantwoordelijk voor de huisvesting, reiniging van de hokken en manden, voeding en drinkwater van zijn duiven. De duiven waren vatbaar voor tocht en ziekten. Buiten de verzorger was het anderen verboden de duiven te voeren. Een overvoerde duif zou niet snel naar zijn doel kunnen vliegen.
De militaire postduivenverzorgers waren tot 1912 officieel gekleed in het blauwe uniform met op de linkermouw een vaardigheidsembleem te weten, een wit katoenen vliegende postduif. Na 1912 kregen de postduivenverzorgers ook een grijsgroen uniform. Echter omdat de kleur van het uniform voor de manschappen in de forten niet zo belangrijk was deden zij over het algemeen wat langer met de blauwe uniformen.

Om de duiven te laten uitvliegen werden er twee uitvlieghokken in het fort gemaakt. Eén boven de gang naar de holle beer en één boven de toegang naar de zuid-caponnière. De uitvliegopeningen waren in de raamopeningen aangebracht.
De postduiven werden aanvankelijk getraind om naar vaste punten te vliegen, bevoorbeeld naar plaatsen waar de landmacht- of marinestaf verbleef.

(vervolg op pagina 6)

Overleden

De Oud Gedienden van het Fort aan den Hoek van Holland gedenken

De heer **Johannes Gebertus Splint**,
Geboren in Kortenhoef, 30 april 1925,
overleden augustus 2011.

De heer Splint was ingedeeld bij de Mijnenveegdienst als Matroos I OVW van de Koninklijke Marine van 1945 tot 1949.

Mevrouw Overkleeft
heeft het gedicht "de illegalen" op de oudgediendendag 2011 ter herinnering aan haar overleden man voorgelezen.

De illegalen/Bevrijding

Het leven werd een angstig waagstuk,
want het verraad was overal.
We drukten illegale krantjes,
en stonden voor de waarheid pal.

Koeriersters trokken heel het land door,
knokploegen slopen door de nacht,
al leek ons land voorgoed verslagen,
de bloem van Holland stond op wacht!

Ze kwamen heel laag overvliegen,
We schreeuwden onze kelen stuk.
Nu kon de vijand niet meer liegen,
We waren dronken van geluk.

Nu kwam er voedsel uit de hemel,
daar komt het altijd wel vandaan,
maar nu was het zo overduidelijk,
dat niemand het kon misverstaan.

We leefden met de dag intenser,
de vrede kwam nu zo dichtbij,
het rood wit blauw kwam van de zolder,
nog even, dan was Holland vrij.

Die eerste keer, dat oude volkslied,
de vlag, die van de toren hing.
Hoe kun je ooit aan and'ren zeggen
wat leeft in je herinnering?

Wie er niet bij was moet het weten;
Ons hart was overvol met dank,
nooit was het rood wit blauw zó dierbaar
had het Wilhelmus zulk een klank.

Omdat de vrijheid werd hervonden,
je weer mocht zeggen wat je wou,
omdat geen vijand zonder zelftucht
je leven zo maar nemen zou.

Op eigen verzoek afgevoerd van de sterkte ;

De heer **Jan Coops,**
Geboren 18 april 1918 te Sappemeer. De heer **Coops** was gelegerd in Hoek van Holland als Marinier II van april tot juni 1952. De manschappen sliepen in houten barakken op het Fort terrein en werden voor de dagelijkse dienst per legertruck vervoerd naar Vianda 1+2.

Waar bent u?

Al minstens twee jaar hebben we van de volgende OudGedienden niets meer gehoord of gezien.
Tenzij u na deze publicatie reageert - b.v. dat er in onze administratie een fout is gemaakt - zullen deze personen afgevoerd worden van de sterkte en het bestand van actieve OudGedienden.

Loodsen op Vianda

De heer **C.D. van Lith**,
Geboren 14 augustus 1925 te Schiedam.
Diende als Marinier in 1946 in het Fort en was werkzaam op Vianda 1+2;

De heer **H. Herman**,
Geboren 15 juni 1926 te Rotterdam,
Diende als Marinier Ie klas in 1946 in het Fort en was werkzaam op Vianda 1+2;

De heer **A.J. Carree**,
Geboren 4 juni 1926 te Schiedam.
Diende als Marinier 2e klas in 1946 in het Fort en was werkzaam op Vianda 1+2;

De heer **Gerardus Joh. van Buuren,**
Geboren 19 december 1929 te Overschie.
Diende bij de Koninklijke Marine van 1949 tot 1950 als kok 2e kl in de kombuis van het Fort.

De heer **Johan Louis Verwoest,**
Geboren 12 april 1919 te Heemse – Amt Hardenberg.
Oud Gediende van de Koninklijke Landmacht, soldaat bij het Regiment Kustartillerie van de lichting 1939,
Ingedeeld bij de Kustbatterij aan de Strandboulevard.

De heer **Marinus Joh. Jos. Muysson,**
Geboren 23 november 1918 te Rotterdam.
Oud Gediende van de Koninklijke Landmacht, soldaat bij Regiment Infanterie van de lichting 1938

De heer **G.L. Huisintveld,**
Geboren 26 mei 1918 te "s Gravenhage
Oud Gediende van de Koninklijke Landmacht, soldaat bij het 3e Regiment Genietroepen van de lichting 1938,

De heer **Gerrit van den Burg,**
Geboren 20 oktober 1919 te 's Gravenzande.
Oud Gediende van de Koninklijke Landmacht, soldaat bij de Grenscompagnie Jagers van de lichting 1939.

Was gelegerd in de Fruitloods aan de Harwichkade van 1939 tot maart 1940. Was aangesteld als Ordonnans te Velde, moest op de fiets berichten brengen naar het Bataljonskantoor in de School met de Bijbel of naar de Marine in het Fort. In de Mei dagen van 1940 ingezet in Ockenburg en Kijkduin.

Scheepvaartplein
School met de Bijbel, anno 1934.

Nederlands militair kustverdedigingsmuseum "Fort aan den Hoek van Holland"

Bezoekadres: Stationsweg 82, 3151 HS Hoek van Holland - Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland
Telefoon: 0174-382898 - Postbank 126457 - Internet: www.forthvh.nl - E-mail: info@forthvh.nl

Maak een reis door het verleden. Kijk in de soldatenkamers vanaf 1890 en de vergadering van het Nederlands kabinet van mei 1940. Neem kennis van de kustverdediging en beleef de strijd om onze bevrijding in het best bewaarde pantserfort van Nederland.

(vervolg postduiven van pag. 4)

Na korte tijd besloot men om 40 van de in het fort aanwezige duiven te oefenen in het vliegen vanuit zee. Deze duiven werden aan de commandanten van oorlogsschepen meegegeven.

De berichten die de postduiven meekregen werden in code op dunne strookjes postpapier geschreven. Deze papiertjes werden opgerold en in een zogenaamde pennenschacht gedaan.

De pennenschacht werd aan een der middelste staartveren bevestigd. Later gebruikte men lichte kokertjes die werden afgesloten met een propje papier of met een kurkje waarna ze aan een der pootjes werden bevestigd. Uit vliegproeven bleek dat de postduiven tochten van zo'n 200 kilometer, naar Groningen en Maastricht, goed konden volbrengen. Een goed getrainde duif kon met gemak een afstand van 900 kilometer afleggen met een vliegsnelheid van 50 à 60 kilometer per uur. Boven zee bereikten de vogels afstanden van 500 kilometer.

Wegens bezuiniging en reorganisatie bij het leger werden in 1922 de postduivenstations van Hellevoetsluis, Hoek van Holland en IJmuiden opgeheven. Tijdens de nog verder gaande bezuinigingen op het leger werd de Rijkspostduivendienst in 1932 helemaal opgeheven.
Tijdens de mobilisatie van 1939 – 1940 werden er opnieuw postduiven in het Fort aan den Hoek van Holland gestationeerd. Om deze duiven te krijgen deed men een beroep op een postduivenvereniging. De duiven werden geleverd en verzorgd door een postduivenhouder uit het dorp Hoek van Holland.

Colofon

De Fort Ordonnans verschijnt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting Fort aan den Hoek van Holland. ***In deze Fort Ordonnans*** bijdragen van:
Kees Veenman, Dick Ruis en Hans Jonker.
Foto's: Piet van Noort en Piet Heystek.
Met dank voor de bijdragen van de Hoekse Krant.
Lay-out & Druk: Johan Koopmans, Hans en Jaco Jonker.

2012

Openingsdagen, tijden en toegangsprijzen

dinsdag	3 jan	❶	zaterdag	2 jun	❸	dinsdag	28 aug	❸
woensdag	4 jan	❶	zondag	3 jun	❸	woensdag	29 aug	❸
donderdag	5 jan	❶	**zondag**	**10 jun**	❷	**donderdag**	**30 aug**	❷
zondag	**8 jan**	❷	**zondag**	**17 jun**	❷			
zondag	**15 jan**	❷	zondag	24 jun	❸	zaterdag	1 sep	❸
zondag	**22 jan**	❷				zondag	2 sep	❸
zondag	29 jan	❸	dinsdag	3 jul	❸	zaterdag	8 sep	❸
			woensdag	4 jul	❸	**zondag**	**9 sep**	❷
zaterdag	4 feb	❸	**donderdag**	**5 jul**	❷	**zondag**	**16 sep**	❷
zondag	5 feb	❸	zaterdag	7 jul	❸	**zondag**	**23 sep**	❷
zondag	**12 feb**	❷	zondag	8 jul	❸	zondag	30 sep	❸
zondag	**19 feb**	❷	dinsdag	10 jul	❸			
dinsdag	21 feb	❶	woensdag	11 jul	❸	zaterdag	6 okt	❸
woensdag	**22 feb**	❶	**donderdag**	**12 jul**	❷	zondag	7 okt	❸
donderdag	23 feb	❶	dinsdag	17 jul	❸	**zondag**	**14 okt**	❷
zondag	26 feb	❸	woensdag	18 jul	❸	**dinsdag**	**16 okt**	❶
dinsdag	**28 feb**	❶	**donderdag**	**19 jul**	❷	**woensdag**	**17 okt**	❶
woensdag	29 feb	❶	dinsdag	24 jul	❸	donderdag	18 okt	❶
			woensdag	25 jul	❸	**zondag**	**21 okt**	❷
donderdag	1 mrt	❶	**donderdag**	**26 jul**	❷	dinsdag	23 okt	❶
zaterdag	3 mrt	❸	dinsdag	31 jul	❸	**woensdag**	**24 okt**	❶
zondag	4 mrt	❸				donderdag	25 okt	❶
zondag	**11 mrt**	❷	woensdag	1 aug	❸	zondag	28 okt	❸
zondag	**18 mrt**	❷	**donderdag**	**2 aug**	❷			
zondag	25 mrt	❸	zaterdag	4 aug	❸	zaterdag	3 nov	❸
			zondag	5 aug	❸	zondag	4 nov	❸
zondag	**1 apr**	❷	dinsdag	7 aug	❸	**zondag**	**11 nov**	❷
zaterdag	7 apr	❸	woensdag	8 aug	❸	**zondag**	**18 nov**	❷
maandag	9 apr	❸	**donderdag**	**9 aug**	❷	zondag	25 nov	❸
zaterdag	14 apr	❸	dinsdag	14 aug	❸			
zondag	15 apr	❸	woensdag	15 aug	❸	**zondag**	**2 dec**	❷
zondag	**22 apr**	❷	**donderdag**	**16 aug**	❷	**zondag**	**9 dec**	❷
zondag	29 apr	❸	dinsdag	21 aug	❸	**zondag**	**16 dec**	❷
			woensdag	22 aug	❸	**zondag**	**23 dec**	❷
dinsdag	1 mei	❶	**donderdag**	**23 aug**	❷	donderdag	27 dec	❶
woensdag	2 mei	❶				**zondag**	**30 dec**	❷
donderdag	3 mei	❶						
zaterdag	5 mei	❸						
zondag	6 mei	❸						
zondag	**13 mei**	❷						
zondag	**20 mei**	❷						
maandag	28 mei	❸						

❶ één rondleiding, aanvang 13.30 uur
❷ twee rondleidingen, aanvang 13.00 en 14.30
❸ twee rondleidingen, aanvang 13.00 en 14.30
EN OOK tussen 13.00 en 15.30 uur de mogelijkheid om op eigen gelegenheid het museum te bezoeken

Voor bovenstaande data hoeft geen afspraak gemaakt te worden. Voor rondleidingen geldt "vol = vol".

Toegangsprijzen

Bezoekers van 4-12 jaar	**€ 5,00**
Bezoekers vanaf 12 jaar	**€ 6,50**
Bezoekers met Rotterdampas of museumkaart	**korting € 1,50**
Bezoekers Fort-begunstigers en veteranen	**gratis**

Rondleidingen buiten de openingstijden

Voor groepen van minimaal 10 personen kunnen het hele jaar rondleidingen uitsluitend op afspraak worden georganiseerd.

Voor zaterdagavond en zondagochtend tot 12.00 uur geldt minimaal 30 personen

Bezoekers vanaf 4 jaar	**€ 6,50**

Schoolrondleidingen alleen op afspraak

Bezoekers alle leeftijden	**€ 4,00**

Het bestuur van de stichting is op geen enkele wijze verantwoordelijk voor publicaties welke afwijken van de hierboven vermelde tijden.

Bijeenkomsten

Voor groepen van particulieren, verenigingen of bedrijven kan, voor of na de rondleiding, in de ambiance van het Fort een bijeenkomst worden gehouden.
Dat kan zijn een conferentie, een receptie, een reünie of een samenzijn in gasterij Barbara.
Basis is steeds de toegangsprijs met rondleiding. Voor catering en andere voorzieningen zijn optioneel.
Nadere informatie is verkrijgbaar bij het Fort: **0174-382898.**

Mindervaliden

Het Fort is voor een groot deel toegankelijk voor mindervaliden. Rolstoelen staan gereed bij de ingang.

Wordt begunstiger van het Fort

Het Nederlands Kustverdedigingsmuseum Fort aan den Hoek van Holland wordt volledig door vrijwilligers in stand gehouden. Financieel is het Fort afhankelijk van entreegelden, projectsubsidies, begunstigers en sponsors.

Men kan ***begunstiger worden*** door aanmelding bij het bestuur. Voor de bijdrage van tenminste € 15,- per jaar ontvangt men een acceptgiro. Met een eenmalige bijdrage van € 250,- wordt men ***'Begunstiger voor het leven'*** met dezelfde rechten maar zonder de jaarlijkse betalingsplicht. De begunstiger ontvangt een begunstigerskaart, waarmee men ***gratis toegang*** heeft tot het museum tijdens de openstellingen. De begunstiger ontvangt de Fort Ordonnans.
Bedrijven kunnen ook ***sponsor worden***. Men krijgt dan een naamsvermelding op het sponsorbord. De bestuurskamer is beschikbaar voor directiebijeenkomsten en het bedrijf krijgt gratis toegang tot het museum. De toegangskaart geldt voor twee personen per bezoek als het museum is opengesteld.
Sponsors betalen een bijdrage van min. € 150,- per jaar.